

Byrådssak /20

Saksframstilling

Vår referanse: 2020/33594-1

Bergen ROS 2020. Rapport fra arbeidet med revisjon av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Bergen

Hva saken gjelder:

Byrådet legger her frem sak om revisjon av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Bergen. Rapport fra arbeidet med revidert risiko- og sårbarhetsanalyse fremgår av vedlegg til denne saken. Byrådet vedtok oppstart av arbeidet med revisjon av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) for Bergen i møte 28.02.2019, sak nr. 1053/19. Revisjonen gjelder risiko- og sårbarhetsanalysen som ble utarbeidet i 2014, kalt Bergen ROS 2014, som ble vedtatt av bystyret i møte 29.04.2015, sak nr. 106-15.

I henhold til bystyrevedtak i 2015, sak nr. 106-15, skal den helhetlige ros-analysen revideres hvert fjerde år. Bergen ROS 2014 ble følgelig gjennomgått i 2018 og vurdert som fortsatt gjeldende i henhold til kravene i lov og forskrift, i påvente av revisjonen i Bergen ROS 2020. Revisjonen i 2020 medfører en innføring av en revisjonssyklus hvor risikobildet for bysamfunnet Bergen presenteres for bystyret tidlig i hver valgperiode. Det er rapport fra revisjonsarbeidet som presenteres her.

Arbeidet er gjennomført i henhold til lov om kommunal beredskapsplikt § 14 som lyder slik: *«Kommunen plikter å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynlighet for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstilles i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.*

Risikoanalysen skal legges til grunn for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.»

Bergen ROS 2014 omfattet til sammen 31 ulike uønskede hendelser eller risikoscenarier. I revisjonen av Bergen ROS 2014, er alle de uønskede hendelsene fra 2014 drøftet og vurdert på nytt. Bergen ROS 2020 omfatter 32 kartlagte uønskede hendelser. Listen over hendelser er endret noe fra forrige analyse ved at noen nye er tatt inn og enkelte er tatt ut fordi de erfaringsmessig inngår som del av andre hendelser som er vurdert i analysen.

De 32 uønskede hendelsene som er kartlagt i Bergen ROS 2020, er valgt med utgangspunkt i at det er uønskede hendelser med potensielt store konsekvenser, som berører flere sektorer og ansvarsområder, som krever samordning av aktører og som kan skape stor usikkerhet i befolkningen. Mindre omfattende og mer hverdagslige uønskede hendelser og ulykker som håndteres innenfor vanlige rutiner, er ikke en del av denne analysen, selv om de kan være fatale for enkeltindivider og deres pårørende. Slike hendelser omhandles normalt i analyser innenfor den enkelte sektor hvor en enkelt aktør har ansvar for risikostyringen tilknyttet hendelsene.

Til sammen 35 ulike etater og instanser har deltatt i arbeidet med revisjon av Bergen ROS 2020 og bortimot 60 personer har bidratt aktivt gjennom deltakelse i fem ulike arbeidsgrupper for å gi innspill til den reviderte ros-analysen, Bergen ROS 2020. Beskrivelsene og vurderingene av de ulike elementene i analysen er i hovedsak basert på ekspertvurderinger fra deltakernes fagmiljøer i tillegg til dokumenter og rapporter. Klimatilpasning og prognoser for klimaendringer og særlige utfordringer som følge av varmere, våtere og villere klimaforhold er lagt til grunn for analysene i tett samarbeid med relevante forskningsmiljøer. Med den brede og omfattende deltakelsen fra de mest relevante tverrfaglige ekspertmiljøene i Bergens-regionen, representerer analysen koordinerte vurderinger foretatt gjennom det beste faglige skjønn som er tilgjengelig lokalt og regionalt.

Rapporten har vært forelagt kommunene som grenser til Bergen kommune til uttalelse. Innspill fra nabokommunene omfatter blant annet ønske om regionalt samarbeid omkring felles utfordringer knyttet til både ekstremvær, oljeutslipp, radioaktiv forurensing, store ulykker, samt bortfall av strømforsyning og hendelser knyttet til transport.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:

Bergen skal være en trygg by for alle. Resultatene av risiko- og sårbarhetsanalysen viser at Bergen i det store og hele nettopp er en trygg by å bo i, ferdes i og arbeide i. Risikobildet viser samtidig at de største utfordringene er knyttet til helse, naturforhold, infrastruktur og klimaendringer. Den mest alvorlige hendelsen er «pandemi», med høyest risiko for liv og helse og for samfunnets stabilitet og funksjonalitet. Den hendelsen har også høyeste grad av sannsynlighet. Koronautbruddet våren 2020 har tydeliggjort en høy risiko for en pandemi med dramatiske konsekvenser for liv og helse, og har på grunn av innførte smitteverntiltak ført til dramatiske konsekvenser for befolkning, økonomi, næringsliv og samfunnsliv.

Som en del av risiko- og sårbarhetsanalysen inngår oversikt over eksisterende tiltak og barrierer som er gjennomført innenfor de ulike etatene med ansvar for fagområder som er relevant for å forebygge risikoen for at en hendelse oppstår, og for å redusere konsekvensene av denne. ROS-analysen viser at det er gjennomført et omfattende arbeid siden 2014 for å forebygge skade og for å kunne håndtere en uønsket hendelse dersom den oppstår. Byrådet mener dette viser nytteverdien av å gjennomføre og følge opp ROS-analyser jevnlig.

Byrådet vil også få fremheve at den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen fra 2014 har vist seg å være et nyttig verktøy for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Både arbeidsprosessen og resultatene av Bergen ROS 2014 har bidratt til økt oppmerksomhet og kunnskap om samfunnssikkerhet og beredskap i kommunen og i bysamfunnet. Det er skapt nye nettverk og samarbeidsrelasjoner på tvers av sektorer og faginstanser som har bidratt til en vesentlig styrking av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap de siste årene.

Lov om kommunal beredskapsplikt § 14 har bestemmelse om at risiko- og sårbarhetsanalysen skal legges til grunn for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder ved utarbeiding av planer etter lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Dette ble gjennomført som en oppfølging av Bergen ROS 2014 i tilknytning til rullering av kommuneplanens arealdel for Bergen, som ble vedtatt i bystyret 19.juni 2019. Uønskede hendelser og risiko, som har betydning for arealbruk og arealplanlegging, ble der vurdert på nytt for hver bydel i Bergen basert på lokale landskapsmessige- og andre fysiske forhold, lokalt befolkningstall, og eksisterende bebyggelse og arealbruk. Det ble også utarbeidet nye bestemmelser på bakgrunn av denne ROS-analysen.

Samfunnssikkerhetsarbeidet har tradisjonelt vært preget av iverksettelse av skadebegrensende tiltak først etter at store ulykker eller andre uønskede hendelser har inntruffet. Samfunnet har lært av allerede inntrufne hendelser, og reaktivt forsøkt å forhindre

at noe tilsvarende skal kunne inntreffe igjen. Slik byrådet vurderer det er primæroppgaven til Bergen ROS 2020 å forsøke å identifisere risiko som er tilstede i bysamfunnet og som kan utspille seg i fremtiden. Ved å identifisere risikoen og erkjenne at den foreligger, er bysamfunnet bedre rustet til å systematisk og proaktivt kunne velge å innføre tiltak som kan forhindre at de identifiserte hendelsene i det hele tatt inntreffer.

Flere av tiltakene som det vil være behov for, vil innebære tverrfaglig samarbeid og samarbeid på tvers av sektorer og eksterne aktører for å utvikles videre. Det vil særlig være behov for et videre arbeid med tema knyttet til klimatilpasning, skred, flom, infrastruktur, helse, strukturmangel, pandemi, legemiddelmangel og transport.

Det skal derfor utarbeides en egen plan for oppfølging av Bergen ROS 2020 som vil omfatte tiltak knyttet til flere av de uønskede hendelsene. Tiltakene vil bli presentert som egne tverrfaglige prosjekter og vil ses i sammenheng med ordinære plan- og budsjettprosesser.

Bysamfunnet Bergen har gjennom historien innført en rekke risikoreducerende tiltak som gjør at regionen vår oppleves som et godt og trygt sted å bo og å oppholde seg. For å opprettholde tryggheten og sikkerheten i bysamfunnet, mener byrådet Bergen kommune må fortsette å være en pådriver og å koordinere samfunnsrisikostyringen i Bergensregionen. Risikobildet vil være i stadig endring på grunn av klima- og samfunnsutviklingen, og ny tidligere ukjent risiko vil kunne oppstå.

Derfor blir det avgjørende å bygge en døgnkontinuerlig evne i bysamfunnet til tidlig å kunne oppdage risiko og utvikling av potensielle fare- og ulykkeshendelser, for dermed hurtigst mulig å kunne iverksette tiltak som forhindrer videre utvikling eller begrenser konsekvensene av en uønsket hendelse. Byrådet mener dette kanskje er det viktigste og mest kostnadseffektive tiltaket et bysamfunn kan innføre. Byrådet har allerede gjort vedtak om dette gjennom etableringen av Samfunnssikkerhetens hus, som er planlagt å ferdigstilles ultimo 2020/primus 2021, jfr. byrådssak sak1142/19 og 1143/19.

Byrådet mener samarbeid med kommunene i regionen om felles utfordringer følges best opp gjennom deltakelse i Samfunnssikkerhetens hus.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

I henhold til forskrift om kommunal beredskapslikt av 2011, § 2, skal den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen forankres i kommunestyret.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bystyret tar rapport fra arbeidet med overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse for Bergen til orientering.
2. Resultatene som er vist i Bergen ROS 2020, følges opp slik det fremgår av rapporten.

Dato: 21. oktober 2020

Roger Valhammer
Byrådsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Bergen ROS 2020, Bergen en trygg by for fremtiden. Rapport fra arbeidsprosessen med revisjon av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Bergen.